



Luetaan yhdessä -verkoston vuosikertomus 2015

Tiivistelmä:

Valtakunnallinen Luetaan yhdessä -verkosto tukee maahan muuttaneiden kotoutumista. Verkosto tarjoaa suomen ja ruotsin kielen opetusta maahanmuuttajille, erityisesti naisille, vapaaehtoisvoimin. Ensisijainen kohderyhmä ovat erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajat kuten kotiäidit, seniorimaahanmuuttajat ja luku- ja kirjoitustaidottomat sekä hitaasti etenevät tai vähäisen koulutustaustan omaavat henkilöt. Verkosto pyrkii tavoittamaan erityisesti eri syistä koulutuksen ja kotouttamistoimien ulkopuolelle jääneitä henkilöitä. Verkosto tarjoaa hyödyllistä tukea myös työttömille korkeakoulutetuille maahanmuuttajille.

Toiminnan tavoitteena on parantaa opetukseen osallistuvien henkilöiden suomen tai ruotsin kielen taitoa. Pääpaino on arjessa tarvittavassa kielitaidossa. Toiminnan tavoitteena on myös parantaa opiskelijoiden sosiaalista toimintakykyä ja osallisuutta.

Verkostolla oli vuoden 2015 lopussa toimintaa 27 paikkakunnalla 93 opetusryhmässä. Opiskelijoita oli 2900 ja vapaaehtoisia opettajia noin 630. Vuoden 2015 menot olivat kokonaisuudessaan 106 293 euroa. Verkoston toimintaa rahoitti Suomen kulttuurirahasto. Lisäksi syksyllä 2015 verkosto sai rahoitusta työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Yhteensä Luetaan yhdessä -verkostossa opiskeltiin 7167 opetustuntia vuonna 2015. Opettajien arvion mukaan 92% säännöllisesti tunneilla käyvistä opiskelijoistamme edistyi opinnoissaan huomattavasti tai jonkin verran lukuvuoden aikana. Lisäksi 40% näistä opiskelijoista oli opettajien näkemyksen mukaan osoittanut lukuvuoden aikana lisääntyneitä osallisuutta tai verkostoitumista uusiin ihmisiin. 453 opiskelijaa siirtyi verkoston toiminasta eteenpäin toiseen koulutukseen tai työhön.



Taustaa

Vuonna 2015 Suomessa oli 231 295 vakinaisesti maassa asuvaa ulkomaalaista¹. Oleskeluluvan saaneet maahanmuuttajat tulivat Suomeen opiskelemaan, työskentelemään, pakolaisina tai turvapaikanhakijoina, perheen yhdistämisen sekä avioliiton perusteella. Syksyllä 2015 Suomeen saapui ennennäkemätön määrä, yli 32 000 henkilöä, turvapaikanhakijoita. Maahanmuuttoviraston oleskelulupakäsittely ruuhkaantui. Vuoden 2015 aikana yli 1800 turvapaikanhakijaa sai myönteisen oleskelulupapäätöksen.

Kielelliset ongelmat ovat merkittävä este Suomeen integroitumisessa. Luku- ja kirjoitustaito on suomalaisille itsestään selvyyttä, mutta maahanmuuton myötä luku- ja kirjoitustaidottomuus koskettaa nykyään yhä enemmän myös suomalaista yhteiskuntaa. Aikaisemmin on arvioitu Suomeen tulevan vuosittain noin 600 aikuista maahanmuuttajaa, joiden äidinkielen luku- ja kirjoitustaito on puutteellinen². Vuoden 2015 aikana tulleista turvapaikanhakijoista arvioidaan luku- ja kirjoitustaidottomia 7%³. Ongelma koskee erityisesti naisia.

Toiminnan kuvaus ja tavoitteet

Valtakunnallinen Luetaan yhdessä -verkosto tukee maahan muuttaneiden kotoutumista. Vapaaehtoisvoimin verkosto tarjoaa suomen ja ruotsin kielen⁴ opetusta maahanmuuttajille, erityisesti naisille. Ensisijainen kohderyhmä ovat erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajat kuten kotiäidit, seniorimaahanmuuttajat ja luku- ja kirjoitustaidottomat sekä hitaasti etenevät tai vähäisen koulutustaustan omaavat henkilöt. Verkosto pyrkii tavoittamaan eri syistä koulutuksen ja kotouttamistoimien ulkopuolelle jääneitä henkilöitä. Tärkeäksi kohderyhmäksi nähdään erityisesti naiset, joilla usein on miehiä lyhyempi koulutustausta, ja jotka miehiä useammin jäävät kotiin hoitamaan pieniä lapsia. Verkosto tarjoaa hyödyllistä tukea myös työttömille korkeakoulutetuille maahanmuuttajille.

¹ Tilastokeskus: Suomessa vakinaisesti asuvat ulkomaalaiset 31.12.2015, ennakkotieto

² Nissilä, L. 2009: Maahanmuuttajien koulutus Suomessa. Teoksessa L. Nissilä & H-M Sarlin: Maahanmuuttajien oppimisvaikeudet. Helsinki: Opetushallitus.

³ OPM Selvitys: turvapaikanhakijoiden koulutustausta, työkokemusta ja opiskeluvalmiuksia kartoitettiin.

⁴ Vuoden 2015 aikana verkostossa toimi yksi opetusryhmä ruotsinkielellä Pietarsaareissa.



Verkoston opetustoiminnan tavoitteena on parantaa opetukseen osallistuvien henkilöiden suomen tai ruotsin kielen taitoa. Pääpaino on arjessa tarvittavassa kielitaidossa. Osa verkoston opiskelijoista on luku- ja kirjoitustaidottomia henkilöitä, joiden luku- ja kirjoitustaidon omaksumisen edellytyksiä parannetaan toiminnan avulla. Tavoitteena on myös parantaa opiskelijoiden sosiaalista toimintakykyä ja osallisuutta, ja näin edistää opiskelijoiden ja heidän perheensä hyvinvointia. Opetuksessa tähdätään myös opiskelijoiden työelämä- ja koulutusvalmiuksien parantamiseen. Lisäksi toiminnalla edistetään kaksisuuntaista integraatiota ja lisätään osallistujien molemminpuolista kulttuurien tuntemusta.

Verkostolla on ollut opetustoimintaa vuodesta 2004 lähtien. Valtakunnalliseksi toiminnaksi verkosto laajeni vuonna 2007 Zonta International Piiri 20:n vetämän kampanjan myötä. Verkoston hallinnollinen vetovastuu on Suomen Akateemisten Naisten Liitolla. Toimintaa ohjaa SANL:n nimeämä ohjausryhmä, jossa on lisäksi kaksi Zonta International Piiri 20:n edustajaa.

Luetaan yhdessä -ryhmät kokoontuvat kerran viikossa kaksituntiseen opetukseen. Opetus on opiskelijoille maksutonta. Verkoston rahoituksella tuetaan opiskelijoiden oppikirjoja. Monelle äidille opiskelu on mahdollista vain, koska he voivat ottaa lapset mukaan tunneille. Noin joka kymmenessä verkoston ryhmässä on mukana myös miehiä.

Auroras-toiminta

Luetaan yhdessä -verkoston toimintaa on myös Auroras-toiminta, joka on tarkoitettu verkoston toimintaan osallistuville korkeakoulutetuille naisille.

Auroras-toimintaa toteutetaan seminaaripohjaisesti. Auroras-tapaamisissa vuorovaikutus on kahdensuuntaista: koulutetut maahanmuuttajanaiset saavat syventävää tietoa suomalaisesta työelämästä, parantavat kielitaitoaan ja mahdollisuuksiaan työllistyä koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Samalla suomalaisilla akateemisilla naisilla on tilaisuus tutustua monikulttuurisessa ympäristössä mielenkiintoisiin naisiin ja tukea heitä omien verkostojensa avulla kotoutumisessa. Auroras-verkoston tavoitteena on järjestää korkeakoulutettuja naisia kiinnostavia tapahtumia kulttuuritaustaan katsomatta. Tilaisuuksissa keskustelu on



vahvassa roolissa. Seminaarit järjestetään suomeksi. Tarvittaessa tukikielenä toimii englanti.

Vuoden 2015 aikana Auroras-toimintaa järjestettiin pääkaupunkiseudulla, Turussa ja Vaasassa. Auroras-seminaareja suunnittelee ja toteuttaa suunnittelutiimit, jotka kokoontuvat muutamia kertoja vuodessa ennen tapahtumia ja tapahtumien välissä.

Vuoden 2015 aikana järjestettiin yhteensä 12 tapahtumaa valtakunnallisesti, joihin osallistui yhteensä 240 henkilöä. Pääkaupunkiseudulla järjestettiin kuusi tapahtumaa: Auroranpäivän seminaari, kevätretki Talin puistoon sekä teemailta ”Mitä suomeen muuttaneen naisen tulisi tietää elämästä Suomessa? - Muutamia käytännön neuvoja Suomessa asuvilta ulkomaalaisilta”. Lisäksi järjestettiin vierailut Nokialle, Fazerille sekä Bernerille. Tapahtumiin osallistui keskimäärin 10 henkilöä per kokoontumiskerta.

Turussa järjestettiin keväällä 2015 identiteettiteemainen seminaari: ”Kuka minä olen ja mitä minusta tulee”, johon osallistui 23 osanottajaa. Vaasan Auroras-verkosto järjesti vuoden aikana viisi tapahtumaa: 1-vuotisseminaarin, vierailun Adeccolle, pikkujoulut sekä kaksi ”Sosiaalinen media työnhaun apuna” -aiheista työpajaa. Lisäksi verkostolaisille järjestettiin perhekeskus Helmessä muutama kohtaamispäivä, joiden sisältö suunniteltiin kävijöiden tarpeiden ja toivomusten mukaan. Vaasan Auroras-verkoston työpajoihin osallistui keskimäärin 15 henkilöä per kerta ja seminaareihin osallistui keskimäärin 40 henkilöä per kokoontumiskerta.

Vaasan seudun Auroras -verkosto teki vuonna 2015 yhteistyötä Vaasan aikuiskoulutuskeskuksen kanssa maahanmuuttajataustaisten henkilöiden työuramentoroinnin kehittämiseksi Vaasan seudulla. Työuramentorointi perustui Väestöliiton Womento-hankeeseen kehitettyyn malliin. Kahdeksan kuukautta kestäneeseen pilottihankkeeseen osallistui kahdeksan mentori-aktori -paria ja toiminnasta saatiin erittäin hyvä palaute.

Verkoston vapaaehtoistyöntekijät ja heille järjestettävä koulutus

Luetaan yhdessä -verkostossa toimi 632 vapaaehtoista opettajaa vuonna 2015. Opettajuus ei edellytä opettajakoulutusta tai kuulumista naisjärjestöön. Viime vuosina mukaan on



tullut myös muutamia miehiä. Verkosto toteutti vuonna 2013 opettajakyselyn, jonka avulla hahmotettiin verkoston vapaaehtoisten taustoja. Kyselyn mukaan 50%:lla verkoston opettajista on opettajakoulutus ja 30%:lla kokemusta opetustyöstä.

Luetaan yhdessä -verkosto järjestää vapaaehtoisten opettajien perehdyttämiseksi sekä valtakunnallisia seminaareja että alueellisia pienryhmäseminaareja. Lisäksi uudet ryhmät saavat koulutusta toiminnan aloittamiseen.

Syksyllä 2015 verkosto järjesti valtakunnallisen seminaarin Heurekassa, Vantaalla. Seminaariin osallistui yli 200 vapaaehtoistyöntekijää. Seminaari aiheita olivat mm. toiminnallinen oppiminen, kotisuomessa.fi -materiaalit ja selkokielen hyödyntäminen opettamistilanteissa.

Verkoston opiskelijat

Luetaan yhdessä -verkoston opiskelijat ovat erittäin heterogeeninen ryhmä: opiskelijoiden taustat eroavat niin koulutukseltaan, iältään, suomenkielentaidon tasoltaan kuin kulttuuri-taustaltaankin. Opiskelijoita oli verkostossa kaikista maanosista, eniten opiskelijoita on kuitenkin Afrikan maista, Aasiasta, Lähi-idästä sekä Itäisen Euroopan maista.

Taulukko 1. Opiskelijoiden kotimaa alueittain

Maanosa	%
Itä-Eurooppa	16
muu Eurooppa	11
Pohjois-Amerikka ja Australia	3
Etelä-Amerikka	6
Lähi-itä ja kurdit	19
muu Aasia	17
Saharan pohjoispuol. Afrikka ja Arabia	12
Saharan eteläpuoleinen Afrikka	16
Yhteensä	100



Myös opiskelijoiden ikäjakauma oli suuri: 14% opiskelijoista oli 15-25 -vuotiaita, 68 % 26-50 -vuotiaita ja 18 % yli 50-vuotiaita. Monet heistä olivat nuoria kotona lapsiaan hoitavia äitejä. Joukossa oli myös paljon seniorimaahanmuuttajia, joille Luetaan yhdessä -verkoston kaltainen ilmainen ja avoin toiminta on yksi harvoja tapoja opiskella suomen kieltä. Verkosto onkin onnistunut erinomaisesti tavoittamaan senioreita, enemmistö maahanmuuttajista kun yleensä on nuoria työkäisiä.

Noin 14 % verkoston opiskelijoista kävi työssä tai opiskeli päätoimisesti. Suomen maahanmuuttajista noin kolmasosa tulee valmiiseen työpaikkaan. Tällöin henkilö ei saa kotoutumiskoulutusta, joka edellyttää työttömän työnhakijan statusta. Usein yritykset tarjoavat tämänkaltaisille tulijoille suomenkielenkoulutusta, mutta varsinkin matalapalkkaisilla aloilla näin on harvoin. Verkosto tavoittaa kohtuullisen hyvin myös tätä osuutta maahanmuuttajista.

Taulukko 2. Opiskelijoiden työllisyystilanne keväällä 2015

Opiskelijoista	%
Käy työssä	7
Opiskelee	7
Kotona (esim. työtön tai äitiyslomalla)	66
Opiskelijasta ei ole tätä tietoa	20
Yhteensä	100

Kaikkienensa verkoston opiskelijat olivat erittäin heterogeeninen joukko. Verkoston opiskelijoista 10% oli täysin luku- ja kirjoitustaidottomia ja 48 % oli ryhmään tullessaan suomenkielentaidottomia. Korkeakoulutettuja verkoston opiskelijoista oli 17 %.

Yhteistyökumppanit

Luetaan yhdessä -verkoston toteutus eri paikkakunnilla on ratkaisevalla tavalla riippuvainen paikallisista yhteiskuntasuhteista ja yhteistyökumppaneista. Verkoston kaikki opetustilat saatiin ryhmien käyttöön ilmaiseksi. Yhteistyökumppanit antoivat usein ryhmälle materiaaliapua, kuten ilmaista tulostusta ja monistusta, ja tiedottivat ryhmistä kontakteilleen. Osa



yhteistyökumppaneista tarjoaa verkoston vapaaehtoisille koulutusta sekä koordinoivaa ja opetuksellista tukea etenkin silloin, jos samassa tilassa toimi useampi Luetaan yhdessä -ryhmä. Verkosto tarjoaa opiskelijoille jonkin verran myös kotiopetusta.

Taulukko 3: Yhteistyökumppanien erittely toimialoittain

Toimija	Ryhmätiloja	%
Kunta	34	47
Kolmas sektori	18	25
Valtio (vankila)	1	1
Opisto	6	8
Kotiopetus	1	1
Seurakunta	13	18
Yhteensä ⁵	73	100

Useimmiten toimitilat tarjosi kunta: 47% tiloista, tai kolmannen sektorin toimija: 25 % tiloista. Myös seurakunnat ja opistot tarjosivat verkostolle useita ryhmätiloja.

Ryhmäkumppanuuksien lisäksi verkostolla oli kolme hankekumppanuutta Osallisena verkossa, Selkoilmaisu arjen tukena -hankkeiden sekä Etelä-Suomen ETNO:n kanssa. Osallisena verkossa -hankkeen tarkoituksena on luoda vertaistukimalli luku- ja kirjoitustaidottomien sekä heikosti suomea osaavien maahanmuuttajien digitaalisten taitojen kehittämiseen. Hanketta aloitettiin keväällä 2015. Syksyn aikana hanke tutustui verkoston toimintaan ja tarjosi digitukea muutaman ryhmän opiskelijoille. Lisäksi hanke piti syksyn seminaarissa verkoston vapaaehtoistyöntekijöille työpajan, jossa selvitettiin vapaaehtoisten digitaalisten koulutustarpeita. Verkostolla on edustus hankkeen ohjausryhmässä.

Selkoilmaisu arjen tukena -hankkeessa laaditaan ohjeistus erilaisten uusien teknologioiden hyödyntäviin selkoaineistoihin, kuten videoihin ja e-kirjoihin. Lisäksi hankkeessa tuotettiin aineistoja, joissa on käytetty uusia ilmaisutapoja. Hanketta toteutettiin 2013-2015. Luetaan yhdessä -verkosto toimi hankkeessa asiantuntijana ohjausryhmässä. Lisäksi tuotettuja

⁵ (yhdessä tilassa voi toimia useita ryhmiä)



materiaaleja testattiin eri Luetaan yhdessä -ryhmissä hankkeen toimesta.

Uudenmaan Ely nimesi vuoden 2015 lopulla uuden Etelä-Suomen Etnisten asioiden neuvottelukuntaan, johon verkosto oli hakenut jäsenyyttä. Verkosto nimettiin neuvottelukuntaan loppusyksystä 2015. ETNO:n kausi on 2015-2019. Ryhmä kokoontuu ensimmäisen kerran vuoden 2016 puolella, jolloin toimintakausi käynnistyy.

Viestintä ja verkoston näkyvyys

Verkoston sisäinen viestintä tapahtui pääasiassa sähköisesti sähköpostia, nettisivuja, sähköpostilistaa ja verkoston Facebook-sivuja hyödyntäen. Sähköpostilistalla julkaistaan viisi kertaa vuodessa ilmestyvää uutiskirjettä, jolla verkosto tiedottaa vapaaehtoisille ja muille kiinnostuneille verkoston ajankohtaisista asioista. Viestintäkanavien lisäksi projektipäällikkö tarjoaa tukea puhelimitse ja tarvittaessa paikanpäälle Luetaan yhdessä -kuntaan matkustaen.

Vuoden aikana verkosto sai paljon näkyvyyttä mediassa. Verkoston toimintaa esiteltiin mm. Työ- ja elinkeinoministeriön Kotouttamisen osaamiskeskuksen blogissa, Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilman blogissa, Ylen paikallismediassa Turussa, Demokraatti lehdessä, oppimisen verkkomedia Soulissa sekä useissa paikallislehdissä ympäri Suomen.

Verkoston toimintaa esiteltiin monissa vapaaehtoistoimintaan liittyvissä tapahtumissa kuten vapaaehtoistoiminnan Valikko-messuilla, Mahdollisuuksien Tori -tapahtumissa sekä Porin Suomi Areenalla. Lisäksi verkoston keskushenkilöitä kutsuttiin puhumaan eri organisaatioiden järjestämissä tilaisuuksissa verkoston toiminnasta.

Verkoston talous

Luetaan yhdessä verkoston toimintaa rahoitti vuonna 2015 Suomen kulttuurirahasto. Lisäksi syksyllä 2015 verkosto sai rahoitusta työ- ja elinkeinoministeriöltä. Suurimmat kulut muodostuivat opiskelijoiden oppikirjoista, valtakunnallisesta koulutusseminaarista sekä projektipäällikön palkkakustannuksista. Kaikki muu opetus- ja hallinnollinen työ tehtiin vapaaehtoistoimintana palkatta. Vuoden 2015 tulot olivat 106 293 euroa. Kirja- ja muihin op-



pimateriaaleihin vuoden aikana kului 20 050 euroa. Koulutuskulut olivat yhteensä 14 215 euroa. Palkka ja palkkojen sivukulut olivat 47 393 euroa. Matkakorvaukset olivat yhteensä 2105 euroa. Auroras-toiminnan kulut olivat 949 euroa. Viestintä ja muut hallinnolliset kulut, sisältäen toimistovuokran, olivat 12 091 euroa. Vuoden 2015 menot olivat kokonaisuudessaan 96 803 euroa.

Opetusryhmien määrä vuonna 2015

Luetaan yhdessä -verkosto toimi vuoden 2014 lopussa 25 paikkakunnalla: Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Hämeenlinna, Hämeenkyrö, Jyväskylä, Kajaani, Kotka, Kuopio, Lahti, Lohja, Oulu, Pietarsaari, Pori, Porvoo, Pudasjärvi, Raasepori, Riihimäki, Seinäjoki, Sipoo, Tampere, Turku, Vaasa, Vantaa sekä Ylöjärvi. Vuoden aikana toiminta laajeni kahteen uuteen kuntaan: Kauniaisiin ja Pirkkalaan. Salon ryhmätoiminta puolestaan loppui vuoden 2015 aikana. Näin ollen verkostolla oli vuoden 2015 lopussa toimintaa 26 paikkakunnalla.

Vuoden 2015 lopussa verkostolla oli 93 opetusryhmää. Uusia ryhmiä syntyi kaikkiaan 12: Espooseen kolme, Helsinkiin neljä, Kauniaisiin yksi, Lahteen yksi, Lohjalle yksi, Pirkkalaan yksi sekä Vantaalle yksi. Kunnista eniten Luetaan yhdessä -ryhmiä oli Espoossa (7), Helsingissä (15), Turussa (12), Vaasassa (7) ja Vantaalla (12).

Opiskelijamäärä lisääntyi selvästi

Luetaan yhdessä -verkoston opiskelijamäärä on kasvanut tasaisesti keskimäärin kaksisataa opiskelijaa vuodessa. Vuoden 2015 aikana opiskelijamäärä kuitenkin kasvoi aikaisempia vuosia nopeammin: Vuoden 2015 lopulla verkoston kirjoilla oli 2900 maahan muuttanutta opiskelijaa, kasvua edellisvuoteen 81%⁶. Syksyllä Suomeen rantautunut pakolaiskriisi näkyi vahvasti myös verkoston toiminnassa.

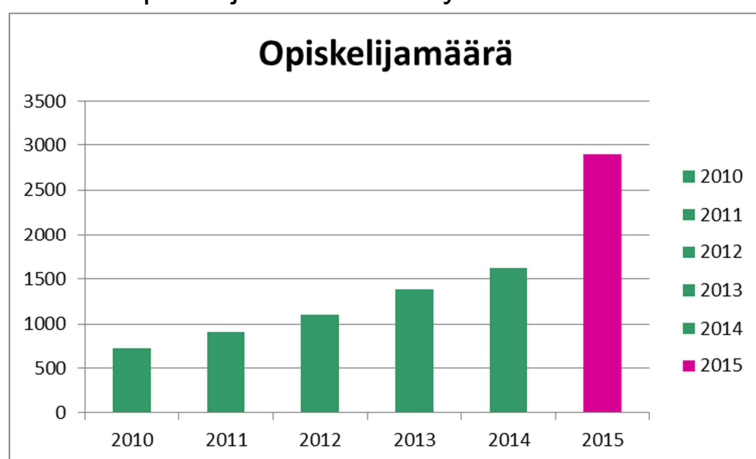
Opiskelijamäärissä oli jo kevään aikana kasvua enemmän kuin aikaisempina vuosina, sillä keväällä opiskelijoita oli kirjoilla 2200, kasvua edelliseen vuoteen 600 opiskelijaa. Keväällä yhdessä ryhmässä oli kirjoilla keskimäärin 26 opiskelijaa. Syksyn 2015 aikana useat ryhmät raportoivat kasvavista opiskelijamääristä ja siitä aiheutuvista tilojen ahtaudesta. Eten-

⁶ Vuonna 2014 verkostossa kirjoilla 1600 opiskelijaa



kin ryhmät, joihin osallistui naisten lisäksi miehiä, täyttyivät nopeasti. Ensimmäistä kertaa Luetaan yhdessä -verkoston olemassa olon aikana osa ryhmistä joutui joustamaan matalankynnyksen periaatteesta, ja ilmoittamaan uusille tulijoille ryhmän olevan täynnä. Vuoden lopussa yhdessä ryhmässä oli keskimäärin kirjoilla jo 31 opiskelijaa.

Kuva1: Opiskelijamäärän kehitys vuosina 2010-2015



Matalankynnyksen periaate tuo ryhmien yleiseksi piirteeksi sen, että kaikki tavoitetut opiskelijat eivät osallistu jokaiselle opetuskerralle. Osa opiskelijoista on sitoutuneita toimintaan ja käyvät opetuksessa viikoittain pitkiäkin aikoja. Osa puolestaan oppii nopeasti, ja siirtyy nopeasti verkoston opetuksesta eteenpäin työhön tai opiskelemaan. Osa opiskelijoista käy verkoston opetuksessa satunnaisesti. Näin ollen kaikki 31 opiskelijaa eivät ole olleet läsnä viikottain. Keväällä 2015 Luetaan yhdessä ryhmässä oli yhdellä opetuskerralla keskimäärin 10 opiskelijaa, neljä opettajaa ja kolme lasta. Syksyn vastaavia lukuja ei ole olemassa, sillä syksyisin ryhmiltä kerätään suppeampi toimintaraportti.

Verkosto ei kerää opiskelijoiden henkilötietoja tai kartoita yksilöiden taustoja, joten tiedossa ei ole, kuinka paljon syksyn uusissa opiskelijoissa on turvapaikanhakijoita. Todennäköistä lisäksi on, että opiskelijoiden kokonaismäärässä on henkilöitä useampaan kertaan, sillä on henkilöitä jotka käyvät useassa Luetaan yhdessä -ryhmässä. Henkilötietojen puuttuessa ei kuitenkaan pystytä selvittämään minkä verran luvussa on päällekkäisyyksiä.

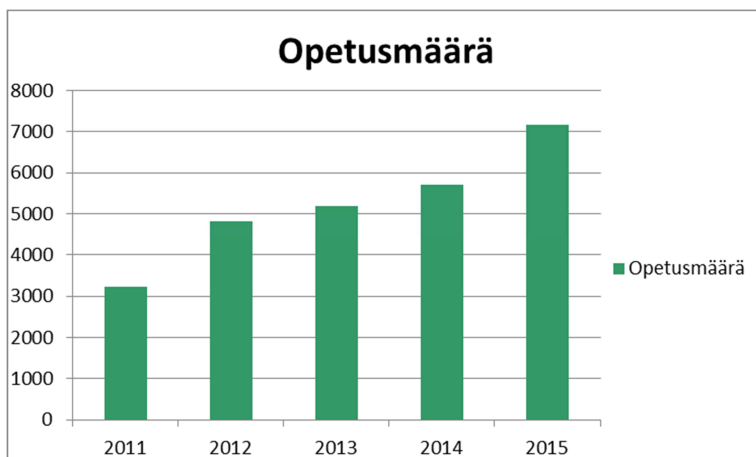
Opetuksen määrä

Kevätkaudella 2015 ryhmät kokoontuivat yhteensä 1582 kertaa. Kun yksi opetuskerta kesti keskimäärin 110 minuuttia (joillakin ryhmillä kesto oli 2 x 45minuttia, joillakin jopa 2,5 tuntia



kerrallaan), niin verkostossa annettiin suomenkielen opetusta keväällä yhteensä 3867 opetustuntia (a 45 min.). Syyslukukaudella 2015 tuntimäärä oli 3300 opetustuntia. Yhteensä Luetaan yhdessä -verkostossa opiskeltiin 7167 opetustuntia. Verkoston opetusmäärä on kasvanut tasaisesti vuosittain ryhmämäärän lisääntyessä. Vuonna 2015 kasvu oli 25% edellisvuoteen verrattuna.

Kuva 3: Opetuksen määrän 2011-2015 (a 45 min.)



Tässä laskelmassa on kuitenkin huomioitu ryhmien tarjoama opetusmäärä. Ryhmää kohti oli vuoden 2015 aikana läsnä keskimäärin 4,4 opettajaa. Vapaaehtoistyötä tehtiin näin ollen 31 535 opetustuntia (a 45 min.), täysiä tunteja 23 651. (Määrä ei sisällä opetustuntien suunnitteluun käytettyä aikaa.)

Luetaan yhdessä -verkoston toteutuneet kulut olivat vuonna 2015 kokonaisuudessaan 96 803 euroa. Verkoston opetuksessa oli 2900 opiskelijaa, jolloin vuosittaiset kustannukset yhtä opiskelijaa kohden olivat 33 euroa. Tähän kustannukseen sisältyy myös opiskelijoiden ilmaiseksi tuntien ajaksi käyttöönsä saamat opetusmateriaalit ja -kirjat.

Toiminnan tuloksia

Koska verkoston toiminnassa on kyse vapaaehtoistoiminnasta, ovat oppimistavoitteet verkostossamme väljät. Muodollisia oppimistuloksia ei määritellä, eikä opiskelijoille järjestetä kokeita. Koska Luetaan yhdessä -opetus ei ole päätoimista, on vaikea arvioida, kuinka paljon Luetaan yhdessä -toiminta on vaikuttanut kielitaidon kehittymiseen. Verkoston ta-



voitteena on auttaa opiskelijaa oppimaan suomen kieltä niin, että hän pääsee jollekin viranomaisen järjestämälle suomen kielen kurssille, saa muun opiskelu- tai työpaikan, tai toiminta edistää muulla tavoin henkilön kotoutumista. Vuoden 2015 aikana 453 opiskelijamme ympäri Suomen siirtyi eteenpäin ryhmistämme muihin opintoihin tai työhön. Lisäksi 40% säännöllisesti opetuksessa käyvistä opiskelijoista oli opettajien näkemyksen mukaan osoittanut lukukauden aikana lisääntyneitä osallisuutta tai verkostoitumista uusiin ihmisiin (suomalaisiin tai maahan muuttaneisiin).

Vapaaehtoisia opettajia pyydettiin arvioimaan ryhmänsä opiskelijoiden oppimistuloksia alla olevalla asteikolla kevätlukukauden 2015 päätyttyä. Osa ryhmistä katsoi arvioinnin liian hankalaksi tai esitti kuvailevia tietoja antamatta tarkkoja lukumääriä. Kaikkiaan 69 ryhmän arviointi on tehty esitetyllä tavalla koskien yhteensä 1466 opiskelijaa. Opettajien arvion mukaan 92% säännöllisesti opetuksessa käyvistä opiskelijoistamme edistyi opinnoissaan huomattavasti tai jonkun verran lukuvuoden aikana.

Taulukko 4: Opiskelijoiden edistyminen vuoden 2015 aikana

Kuinka moni opiskelija on	kpl	%
edistynyt huomattavasti	410	28
edistynyt jonkin verran	938	64
ei ole edistynyt juuri lainkaan	118	8
Yhteensä:	1466	100 %

Luetaan yhdessä -toiminnan sosiaalinen näkökulma

Luetaan yhdessä -toiminta on suomenkielen oppimisen lisäksi vahvasti sosiaalinen tapahtuma, jossa ryhmäläiset kokevat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ystävyyttä toinen toisiansa kohtaan. Noin neljäsosa (23%) verkoston vapaaehtoisista pitää yhteyttä yhteen tai useampaan opiskelijaan myös oppituntien ulkopuolella. ”Olen tutustunut mukaviin ihmisiin ja ryhmästä on tullut minulle tärkeä”, eräs vapaaehtoinen toteaa.



Vapaaehtoistyöntekijöillä on erilaisia motiiveja olla mukana toiminnassa, mutta kysyttäessä, mitä vapaaehtoinen itse saa toiminnasta, suosituimmat vastaukset olivat: Hyödyllisyyden tunnetta: voin hyödyntää elämän aikana hankkimiani taitoja, saada tietoa muista kulttuureista, älyllisiä virikkeitä ja aivojumppaa eläkepäivien virkistykseksi, hyvän mielen: ”tunneilla on aina hauskaa!”, sekä vilpitöntä kiitosta opiskelijoilta.

Erityisen palkitsevaa on vapaaehtoistyöntekijöille nähdä opiskelijoiden edistyvän opinnoissaan ja voimaantuvan ”Ilo nähdä, miten erään opiskelijan koko ryhti muuttui kun hän yksikaks alkoi oppia”, yksi vastaaja toteaa. ”On mukava kuulla oppilaiden pääsevän vaativampiin opintoihin, työhön tai selviävän Yki-testistä, eli ovat saaneet polkuja elämässä eteenpäin”, toinen vastaa.

Toisaalta opiskelijoiden kohtalot ja kokemukset koskettavat: ”On ollut pysähdyttävää ajatella näiden ihmisten kohtaloita ja kokemuksia. Luku- ja kirjoitustaidottomuus on asia, joka oli aluksi tosi hämmentävää”. Monet toteavat, että opiskelijoilla on liian vähän kontakteja suomalaisiin: ”Tilaisuuksia puhua ja kuulla suomea on monilla vaikea löytää. Halu päästä osalliseksi ja tulla hyväksytyksi suomalaiseen yhteiskuntaan on iso.”

Eräs vastaaja kertoi esimerkin omasta ryhmästään: ”Somalialainen A. on tullut yksin Suomeen vuonna 2008. Hänen miehensä ja tyttärensä jäivät Etiopiaan, osa perheestä on Keniassa. Perheen yhdistäminen ei ole onnistunut ja nyt tytär on täyttänyt 18 vuotta ja toiveet perheen yhdistämisestä ovat vähentyneet entisestään. Hän on yksinäinen, kaipaa perhettään ja on ajoittain masentunut sen takia.”

Ryhmät raportoivat mielellään myös positiivisista esimerkeistä: ”Ryhmään tuli keväällä 2013 arka marokkolaisnainen, luku- ja kirjoitustaidoton. Hän on käynyt lähes joka tunnilla siitä lähtien ja selviytyy nyt arkielämän asioista auttavasti. Tänä keväänä hän sai Suomen kansalaisuuden, mistä hänen itsensä lisäksi me kaikki olemme todella iloisia.” Toisessa esimerkissä iloitaan korkeasti koulutetun opiskelijan menestyksestä: ”Yksi Suomessa väitellyt opiskelijamme sai opettajanpaikan.” Toisilla taas työllistymisen mahdollisuuden pa-



rantuivat muilla keinoin: ”Ryhmän jäsenet onnistuivat saamaan kevään aikana ensimmäisellä yrittämällä hygieniapassit!”.

Joskus auttaminen yltää myös opetustuokioiden ulkopuolelle, kuten eräs vastaaja kertoo: ”Olen saanut käydä peruskoulun viimeisen luokan! Syksyllä opiskelijamme kysyi, voisinko auttaa häntä suomenkielessä, kun hän käy peruskoulun viimeistä luokkaa. [...] Lupauduin, ja joskus tehtävien tekoon kului kolmekin iltaa viikossa. Joskus minusta tuntui, että urakka on hänelle ylivoimainen. [...] Hän sai kohtuullisen hyvän peruskoulun päättötodistuksen 2. kesäkuuta, ja minä olen saanut ainoan annoksen tietämystä nykyisen peruskoulun vaatimuksista!”

Yhden kunnan vapaaehtoiset kertoivat raportissaan myös opiskelijoilta keräämistään palautteista. Vastauksissaan opiskelijat antavat kiitosta erityisesti opetuksen yksilöllisyydestä, hyvästä ilmapiiristä, mukavista vapaaehtoisista ja siitä, että saavat puhua paljon suomea tunneilla. Yksi vastaaja kertoo: ”Luetaan yhdessä on ensimmäinen paikka, missä minä aloin opiskella suomen kieltä ja sain tukea ja toivoa”. ”En pelkää sanoa väärin” ja ”ei naureta”, lukee monien opiskelijoiden vastauksissa. Eräs opiskelija toteaa opetuksesta kauniisti: ”Ei rahasta vaan rakkaudesta.”

